

Dnr U2024/01680

Till: Utbildningsdepartementet
u.remissvar@regeringskansliet.se

Kopia:
betankande@elanders.com

Svenska Röda Korsets yttrande över folkbildningsutredningen "Bildning, utbildning och delaktighet– folkbildningspolitik i en ny tid" (SOU 2024:42)

Svenska Röda Korset har beretts tillfälle att lämna synpunkter på SOU 2024:42. Vi är positiva till utredningen i sin helhet, men vill särskilt kommentera vissa delar och framföra följande:

- Svenska Röda Korset tillstyrker självförvaltningsmodellen av folkbildningen.
- Svenska Röda Korset tillstyrker delvis det övergripande målet, och föreslår att till det övergripande målet ska läggas in en formulering om folkbildningens bidrag till stärkandet av demokratin i samhället.
- Svenska Röda Korset tillstyrker delvis delmålen, och föreslår att lägga till en formulering om att utjämna utbildningsklyftor i det fjärde delmålet samt att lägga till ett femte delmål om att stärka demokratin och tilliten i samhället.

Röda Korsets folkhögskola

Svenska Röda Korset är sedan 1990 huvudman för en folkhögskola med inriktning på humanitära frågor. Folkhögskolan ligger sedan 2010 i Skärholmen som är ett socioekonomiskt eftersatt område. Målgruppen på

folkhögskolan är till stor del utrikes födda personer med kort utbildningsbakgrund samt personer från närområdet som antingen själva eller tidigare generationer har migrationsbakgrund. Folkhögskolan når således en grupp som står långt från arbetsmarknaden och som har sämre förutsättningar att delta som aktiva människor i samhället. Folkhögskolans verksamhet bidrar i hög utsträckning till att stärka lokalsamhället både genom att höja utbildningsnivån och genom att vara en mötesplats för det offentliga, föreningar och kursdeltagare. Detta bidrar till att människor som annars inte möts får tillfälle att göra det och bygga förtroendefulla relationer och hitta samverkansmöjligheter. I tider av stor social oro till följd av gängkriminalitet är detta av stor vikt för området.

Svenska Röda Korsets synpunkter

1. Svenska Röda Korset tillstyrker modellen för självförvaltning av folkbildning. Det är viktigt att behålla armlängds avstånd till politiken för att bevara civilsamhällets självständighet och frivillighet. Detta är grundläggande för folkbildningsaktörer och civilsamhället i stort som vill vara en arena för fri åsiktsbildning. På Folkbildningsrådet finns relevant kompetens för att förvalta den tradition som folkbildningen bygger på vad gäller pedagogik och kunskapssyn. Vi ser en stor risk att folkbildningens särart urvattnas om folkbildningen inordnas under en annan myndighet.

Folkbildningen har historiskt varit snabba på att svara på förändrade samhällsbehov. Detta blev särskilt tydligt under pandemin då folkbildningens aktörer snabbt ställde om sitt kursutbud och kunde anpassa sig efter statens uppmaning att starta nya kurser. Självförvaltningsmodellen gör att leden är korta mellan beslut och genomförande.

2. Svenska Röda Korset tillstyrker delvis förslaget på ny målstruktur för folkbildningen, men ser att det aktiva arbetet med att stärka

demokratien som bedrivs inom folkbildningen och civilsamhället inte är tydligt formulerat i målstrukturen trots att det är tydligt i andra delar av betänkandet. Vårt förslag är att det ska läggas in en formulering om det i övergripande målet.

3. Svenska Röda Korset tillstyrker delmål 4 särskilt betoningen på att nå ut till nya målgrupper. Men vi yrkar på att folkbildningen också ska ha uppdraget att utjämna utbildningsklyftor. Detta går i linje med både folkhögskolans och hela Svenska Röda Korsets arbete. Flera av Röda Korsets rapporter och omvärldsanalyser de senaste åren visar att klyftorna har ökat i Sverige, däribland utbildningsklyftan. Detta leder bland annat till sämre hälsa och ekonomi för vissa grupper i samhället. Genom vårt arbete på det sociala och humanitära området och genom Folkhögskolan bidrar vi till att motverka dessa klyftor, vilket därför bör lyftas fram än tydligare i delmålen. Utjämning av utbildningsklyftor finns med som ett av de nu gällande fyra syftena med folkbildningen. Det finns en risk att målgruppen korttidsutbildade personer inte längre kommer erbjudas plats inom folkbildningen, då det är en resurskrävande målgrupp, om det inte tydligt pekas ut som ett mål för folkbildningen att utjämna utbildningsklyftor.
4. Svenska Röda Korset föreslår att lägga till ytterligare ett delmål med fokus på demokrati och tillit i samhället, ett femte delmål. Svenska Röda Korset och Svenska Röda Korsets folkhögskola bidrar till en stärkt demokrati och ökad tillit i samhället. Vi når människor som har tappat hoppet om staten och samhället, men genom våra verksamheter bidrar vi ständigt till att ingjuta hopp i dessa människor. Människor som tar del av våra verksamheter eller som väljer att engagera sig i vår organisation stärks i sin tro på sig själva att kunna förändra och påverka samhället till det bättre. Vi ger människor verktyg att utöva

demokrati i vardagen genom våra utbildningsmetoder, diskussioner på möten eller genom att påverka i det lilla och stora. Folkhögskolan möter grupper i befolkningen som är underrepresenterade i Svenska Röda Korset och är en naturlig ingång för dessa grupper till föreningslivet och det ideella arbetet och bidrar till integration för dessa grupper i samhället. Folkhögskolan bidrar utöver sitt folkbildningsuppdrag till ökat engagemang i humanitära frågor och ökad breddning av ideellt engagerade i civilsamhället.

5. Svenska Röda Korset tillstyrker delvis förslaget om utökad kontroll och granskning av folkbildningen. Det är viktigt med transparens, men kontrollen bör vara ändamålsenlig och kostnadseffektiv. Krav på redovisning av samarbetspartner i kombination med de nya demokrativillkoren kan göra folkbildningsaktörer ängsliga kring att samarbeta med mindre etablerade organisationer.

Ulrika Modéer
Generalsekreterare

Svenska Röda Korset